



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سید نورالله افشار

یکی از مدعیان مهدویت و قائمیت

چکیده

یکی از مدعیان مهدویت و قائمیت،^۱ سید علی محمد باب بود، اما بر اساس نصوص و روایات نقل شده، مانند پر شدن زمین از عدل و داد و غلبه اسلام بر همه ادیان و تشکیل حکومت جهانی امام عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - وی از مدعیان دروغ گو و ریاست طلبی بود که در نهایت نیز به حکم ارتداد، به اعدام، محکوم شد. کلید واژه: علی محمدشیرازی، مهدویت، قائمیت، حدیث، باییت.

مقدمه:

از قرن های اولیه ظهور اسلام تا کنون، مهدی نمایانی بوده اند که با استفاده نادرست از روایات پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام در میان مسلمانان، قائمیت و مهدویت را ادعا کرده، مردمی که به سبب ظلم و جور حاکمان، خسته و منتظر منجی بودند نیز به آنها پیوسته اند. ظهور این گونه افراد، ما را وامی دارد تا با بررسی روایات مربوط به حضرت مهدی - عجل الله تعالی فرجه الشریف - مدعیان دروغ گو را بشناسیم. یکی از فرقه های منحرف، باییت است که سرسلسله آن، سید محمدعلی باب، ادعای مهدویت

^۱ قائمیت یعنی مبشر من یظهره الله

داشته است. بهترین راه در این باره استناد به سخنان مبلغان همین فرقه منحرف است. ابوالفضل گلپایگانی، از مبلغان بهائیت، نقل کرده که: «باب، در ماکو، پرده از روی کار برداشت و ندای قائمیت و ربوبیت و شاریت، سر داد.»^۱

سید باب، خود، در این باره چنین می‌نویسد:

«نظر کن ظهور رسول الله را که هزار و دوست و هفتاد سال از اول ظهور بیان، گذشته و کل را منتظر از برای ظهور قائم آل محمد فرموده و خداوند آن حضرت را ظاهر فرمود... به این جهت، موعود منتظر را خداوند لم یزل، ظاهر فرموده، از جائی که احدی گمان نمی‌کرد.»^۲

درباره زمان ادعای سید باب درباره مهدویت نیز چنین نقل شده که: «ادعای مهدویت سید باب در پنج جمادی ۱۲۶۰ق در شیراز بوده است. به تصریح حضرت ولی امرالله، حضرت باب در همان شب نخست ظهور مبارک، به جهت جناب باب الباب، اظهار مقام قائمیت فرمودند.»^۳ همچنین «رؤسای شیخیه در عاصمه‌ی (پایتخت) آذربایجان (تبریز) دعوی خویش را اعلان و با اظهار مقام قائمیت و اثبات استقلال و اصالت امر مبارک، قیام پیروان خود را در احتفال (نشست) بدست، تأیید، و نظرات و معتقدات آنان را نسبت به شریعت الهیه تقویت و تصویب نمودند.»^۴

نقد و بررسی ادعای سید علی محمد شیرازی (باب):

الف - تناقضات موجود در ادعاهای سید علی محمد باب، که در زمان‌های مختلف، باب امام زمان، مهدی و پیامبر بودن را ادعا کرده، جای تأمل دارد و به سبب همین سخنان و ادعاهای گوناگون وی بود که علماء به دروغ‌گویی و

۱. کشف الغطاء، ابوالفضل گلپایگانی، ص ۳۴۱.

۲. مستخرجاتی از دلائل سبعة، علی محمد شیرازی، ص ۸۴.

۳. کتاب حضرت باب، نصرت‌الله محمد حسینی، ص ۱۸۵.

۴. مهدی ستیزان، مهدی هادیان، ص ۹۷، به نقل از قرن بدیع شوقی افندی.

ریاست طلبی وی پی برده، فتوای کشتن او را صادر کردند. از جمله موارد تناقض می توان به موارد زیر اشاره کرد:

سید باب در احسن القصص، به وجود امام زمان -عجل الله تعالی فرجه شریف- اقرار کرده، خود را در زمره فدائیان او قرار داده، می گوید:

«یا بقیه الله! قد افدیت بکلی لک و رضیت السبب فی سبیلک و ما تمنیت الا القتل فی محبتک»^۱؛

ای بقیه الله! همه وجودم را فدای تو کردم و راضی شدم که در راه تو به

من فحش و ناسزا بگویند و جز مرگ در راه محبت تو را آرزو ندارم.

سید باب در تبریز با صراحت کامل، مقام مهدویت را مدعی شده و می گوید: «حضرت حجت علیه السلام ظاهر شد به آیات و بنیات؛ به ظهور نقطه‌ی بیان که عین ظهور نقطه‌ی فرقان است»^۲.

ب - آنچه در نصوص غیب دیده می شود و به حد تواتر، به ما رسیده، این است که امام عصر علیه السلام زمین را از عدل و داد، پر می کند، چنان که از ظلم و جور، پر شده باشد؛ در این باره به سه حدیث اشاره می شود:

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: «فیملأ الأرض عدلاً و قسطاً کما ملئت ظلماً و جوراً»^۳؛

امام زمان علیه السلام زمین را از عدل و داد پر می کند همان گونه که از ظلم و ستم، پر شده باشد.

همچنین پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم فرموده اند:

«قیامت، برپا نمی شود تا زمانی که زمین از ستم و دشمنی، آکنده شود؛

آنگاه مردی از خاندان من قیام کند و زمین را همچنان که از ظلم و جور،

۱. ارمغان صافی در رد فرقه بهایی، محمدجواد صافی، ص ۷۷ (به نقل از احسن القصص سید باب، سوره ۵۸).

۲. علی محمد شیرازی، باب ۱۵ از واحد اول.

۳. بحار الانوار، محمدباقر مجلسی، ج ۵۲، ص ۱۸۷.

آکنده شده، از عدل و داد، پر می‌کند.»^۱

امام حسین علیه السلام نیز فرموده‌اند:

«اگر از عمر دنیا تنها یک روز، باقی مانده باشد، خدا آن قدر آن روز را طولانی خواهد کرد که مردی از فرزندان من ظهور کند و زمین را از عدل، پر سازد، همان‌گونه که از ظلم و ستم، پر شده است.»^۲

در حالی که با ظهور سید باب، نه تنها عدل و دادی بر پا نشد بلکه آشوب‌های بایبان در شهرهای خراسان، تبریز، یزد، کرمان، کردستان، شیراز و مازندران، به هرج و مرج و پریشانی نظام اجتماعی آن زمان انجامید.^۳

ج - مطابق روایات، در زمان ظهور امام عصر - عجل الله تعالی فرجه شریف - دین اسلام، بر همه ادیان، پیروز می‌شود و امام زمان علیه السلام به حکم دین اسلام، حکومت خواهد کرد، اما سید باب با نسخ شریعت اسلام، آئین بابی را دینی مستقل اعلام کرد، درباره پیروزی دین اسلام بر دیگر ادیان و حکومت جهانی این دین در زمان ظهور، به دو حدیث اشاره می‌شود:

امام صادق علیه السلام فرموده‌اند:

«إذا قام القائم، عليه الصلاة والسلام، لا يبقى ارض الا نودی فيها شهادة ان

لا اله الا الله و ان محمداً رسول الله»^۴

زمانی که امام زمان علیه السلام قیام کند، سرزمینی باقی نمی‌ماند مگر آنکه در آن به اینکه خدایی جز خدای یگانه نیست و حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم پیامبر اوست، ندا داده می‌شود.

حضرت آیت الله مکارم شیرازی در ذیل آیه ۵۶ سوره مائده می‌نویسد: «تحقق

کامل غلبه اسلام بر همه ادیان، با ظهور مهدی علیه السلام و مصلح جهان علیه السلام خواهد بود.»

۱. منتخب میزان الحکمه، محمد محمدی ری شهری، ص ۵۵.

۲. منتخب الاثر، لطف الله صافی گلپایگانی، ج ۴، ص ۲۴۸.

۳. نقطه الکاف، میرزا جانی کاشانی، ص ۱۶۲ و فتنه باب در زنجان، فرشته انصاری، ص ۷۸.

۴. تفسیر صافی، ملا محسن کاشانی، ج ۱، ص ۳۵۳.

د- اگرچه روایات نقل شده درباره مدت حکومت امام عصر علیه السلام، متفاوت است اما همه روایات، در این نکته هم نظراند که امام علیه السلام حکومت عادلانه خویش را در همه جهان می گسترده^۱. در حالی که سید باب، که مدعی مهدویت بود، حکومتی تشکیل نداد و مدت زیادی از عمر خویش را در زندان به سر برد و در نهایت، در زندان، به جرم ارتداد و نسخ شریعت اسلام، به اعدام، محکوم شد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در این باره فرموده‌اند:

«مردی از خاندان من، حکومت خواهد کرد که نامش هم نام من است؛ اگر از دنیا جز یک روز نمانده باشد، خداوند، آن روز را طولانی گرداند تا او حکومت را به دست گیرد».^۲

ه- انبیاء الهی برای تبلیغ دین الهی، جان خویش را فدا کردند اما از عقایدشان، دست برنداشتند؛ اما سید باب با مختصری تنبیه، در نزد امام جمعه شیراز، از سخنان خویش، توبه کرد و گفت: «لعنت خدا بر کسی که مرا و کیل امام غائب بداند؛ لعنت خدا بر کسی که مرا باب امام بداند».^۳

۱. بحارالانوار، ملامحسن کاشانی مجلسی، ج ۵۲، ص ۲۹۸.

۲. منتخب میزان الحکمه، محمد محمدی ری شهری، ص ۵۵.

۳. تلخیص تاریخ نبیل زرنندی، عبدالحمید اشراق خاوری، ص ۱۴۲.

منابع:

۱. قرآن کریم
۲. اشراق خاوری، عبدالحمید، تلخیص تاریخ نبیل زرنندی، بی جا، ۱۳۳۹.
۳. انصاری، فرشته، فتنه باب در زنجان، نیکان کتاب، پاییز ۸۲
۴. باب، علی محمد، بیان فارسی، مرکز اسناد جنبش بایه.
۵. بابایی، احمد علی، برگزیده تفسیر نمونه، دار الکتاب الاسلامیه، تهران، ۱۳۸۲.
۶. صافی، لطف الله، منتخب الاثر، ج ۴، ثامن الحجج، بهار ۱۳۹۱.
۷. صافی، محمد جواد، ارمغان صافی در رد فرقه بهایی، ج ۱، دلیل ما، تابستان ۸۷.
۸. کاشانی، ملا محسن، تفسیر صافی، انتشارات الصدر، تهران، ۱۴۱۵ هـ.ق.
۹. کاشانی، میرزا جان، نقطه الکاف، لیدن هلاند، برزیل، ۱۹۱۰ م - ۱۳۲۸ هـ.ق.
۱۰. گلپایگانی، ابوالفضل، کشف الغطاء، چاپ سنگی، ترکستان.
۱۱. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، الوفاء نرم افزار الکترونیکی نور.
۱۲. محمد حسینی، نصرت الله، کتاب حضرت باب، مؤسسه معارف بهایی، ۱۵۲ بدیع، ۱۹۹۵ میلادی.
۱۳. محمدی ری شهری، محمد، منتخب میزان الحکمه، ترجمه: حمیدرضا شیخی، دارالحديث، چاپ دوم، ۱۳۸۳.
۱۴. هادیان مهدی، مهدی ستیزان، گوی، تهران، ۱۳۸۸.